

İdari Yapılar	
Sufiler (4. Ünite Sorusu)	<p>S-1) Sufiler Kimdir ve Anadolu'ya Nereden Gelmiştir?</p> <p>Tasavvuf Ehli mutasavvuf ve bilge (alim) kimselere sufi denir. Kaynağı İslam olan adalet anlayışı ve devletin desteği ile sûfiler Anadolu'nun İslamlaşmasında büyük rol oynadılar. Gerektiğinde mutasavvıf, gerektiğinde savaşçı olan derviş ve sûfiler; aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve gelişme aşamasına büyük katkı sağladılar.</p> <p>Sufiler Anadolu'ya Horasan'a (Doğu İran)'dan gelmişlerdir</p> <p>Tasavvuf ehli bilge kişiler, Anadolu'nun İslamlaşmasına büyük katkı sağladıkları gibi, Anadolu halkının kaynaşmasına da yardımcı oldular. Bunu; kendilerine özgü felsefeyi kimi zaman şiir, kimi zaman nasihat hâlinde dile getirerek yaptılar. Özellikle Türkiye Selçuklular Dönemi'nde Moğol baskıları sonucunda Anadolu, Horasan'dan gelen bilge kişilere ev sahipliği yaptı. Anadolu kısa sürede âdeta dinî ve tasavvufi terbiye ile donandı.</p> <p>S-2) Sufilerin, Anadolu'da ne gibi faaliyetlerde bulunmuşlar?</p> <p>Sufiler; Anadolu'da Kayseri, Konya ve Sivas gibi şehirlere tekkeler kurarak öğretilerini halka anlattı.</p> <p>Geldiği bölgenin özelliklerini, kimisi de mensup olduğu mezhep</p>

veya tarikatın görüşlerini Anadolu halkı arasında yaymaya çalıştı. Bazıları da Anadolu'da yeni tarikatlar kurdular; Mevlevi ve Bektaşî tarikatı gibi

Sûfi ve âlimlerin öğretileri, Anadolu'da devlet yönetimini ve halkın düşüncelerini belli derecelerde etkiledi.

Anadolu'da kurulan Türk beylikleri ve Osmanlı Devleti nezdinde önemli yer buldu ve günümüze kadar bunların düşünceleri devam etti.

Türk-İslam medeniyetinin Anadolu'da yüksek bir seviyeye çıkmasına neden oldu.

Tasavvufun gelişmesi, sûfi ve âlimlerin çoğalması Anadolu'nun İslamlaşmasına büyük katkı sağladı. Çeşitli din ve mezhepler arasındaki ayrılıkları dostluğa çevirdikleri.

Din farkı gözetmeden yoksullara, muhtaçlara ve hastalara yardım ederek gayrimüslimlerin Müslüman olmasında büyük katkıları oldu.

Halkı manevi olarak desteklediler.

-Sufilerin bu faaliyetlerine Anadolu'da kurulan beylikler vakıflar, imarethaneler, medreseler kurarak desteklediler.

-Böylece Moğol zulmü karşısında halka umut ışığı oldular Moğolların da İslam potasında İslamlaşmasına katkıları oldu.

S. 3-) Anadolu'nun İslamlaşmasında önemli katkıları olan başlıca Mutasavvuf önderi sufiler kimlerdir?

Pîr-i Türkistan" Sıfatıyla bilinen Hoca Ahmet Yesevi 1166

Mevlana Celalettin Rumi:

Ahi Evran:

Yunus Emre

Hacı Bektaş Veli

Hacı Bayram Veli

S.4-) Hoca Ahmet Yesevî'nin Eseri ve Öğretileri hakkında bildiklerinizi yazınız?

Sûfilerin ve âlimlerin Anadolu'nun İslamlaşmasına önemli katkıları oldu. XIII ve XIV. yüzyılda öğretileriyle insanları aydınlatan ve Anadolu'nun İslamlaşmasında rol oynayan bazı sûfi ve âlimler ile öğretileri şu şekildedir: "Pîr-i Türkistân" sıfatıyla tanınan Hoca Ahmet Yesevî (Görsel 4.1), döneminin en önemli sûfilerindendir. O, kurucusu olduğu "Yesevîlik" tarikatını sevgi üzerine

temellendirerek Allah ve insan sevgisinin esaslarını tasavvufi mahiyete uygun izah etmeye çalışmıştır. Yetiştirdiği derviş ve talebeleri ve birçok Türk boyuna İslamiyet'i tanıtmalarıyla Türkistan'da haklı olarak büyük bir unvana sahip olmuştur. Hoca Ahmed Yesevî, "Divan-ı Hikmet" adlı eserinde Allah sevgisini ve bu sevginin motive edici gücünü talebeleri ile birlikte Türkistan'dan (Görsel 4.2) Anadolu'ya kadar yaymıştır. Bu sayede Anadolu'nun İslamlaşmasında büyük rol üstlenmiştir. O, İslam'ın özünde bulunan "sevgi" boyutunu tüm insanlığa anlatmaya çalışmış; köylü, kentli herkesle diyalog kurabilmiş; başta sultanlar olmak üzere tüm İslam âleminin gönlünü kazanmıştır

HocaAhmet Yesevî, insan sevgisi konusunda uyarıda bulunurken Müslim-gayrimüslim farkı gözetmeksizin herkese aynı derece ile yaklaşılması gerektiğini söyler. Hiç kimsenin gönlünün incitilmemesini, kalbinin kırılmamasını, insana sevgiyle yaklaşılmasını öğütler. Bu durumu yandaki şekilde özetler:

S. 5-) Ahi Evran kim'dir Anadolu'nun İslamlaşma sürecinde ne gibi katkıları olmuştur, açıklayın?

Türk ve İslam dünyasının önemli sûfilerinden biri olan Ahî Evran (Görsel 4.4) aynı zamanda ahiliğin kurucusu, esnaf ve sanatkârların da lideridir. Ahî Evran'ın öğretilerine göre Ahilik; dürüstlüğü, sevginin, dostluğun, yardımlaşmanın, bilginin ve dayanışmanın sanat ile birleşimidir. Bu anlamda Ahilik; işçinin, çalışanın, üretenin, namuslu kazancın, namuslu ticaretin ve adaletli yönetimin simgesidir. Ahilik geleneğine göre bir ahi eli açık, cömert, yardımsever olmalı; dilini yalandan, gıybetten, iftiradan arındırmalı; gözünü ayıp aramaktan, elini haramdan bağlamalıydı. Bu düsturla hareket eden Ahiler, XIII. yüzyıldan itibaren Ankara ve Kırşehir'den kısa sürede diğer Selçuklu şehirlerine yayıldılar. Aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda ve fetihlerinde etkili oldular. Nitekim Osman Bey, döneminAhi teşkilatının o dönemdeki lideri Şeyh Edebalı'nın kızıyla evlenerek Ahilik teşkilatının desteğini aldı. Diğer yandan Bursa'nın fethi sırasında Şeyh Edebalı'nın yeğeni Ahi Hüseyin ise Orhan Bey'e destek oldu. Bunların yanında Ahi teşkilatı hem bilfiil savaşa katıldı hem de manevi destek ve telkinleriyle askeri diri tutmayı başardı.

S. 6-) Tasavvuf ehli Mutasavvuf önderi Yunus Emre'nin Türk Halk Edebiyatı'na, katkılarını yazınız.

XIII. yüzyılın büyük sûfilerinden olan Yunus Emre'nin (Görsel 4.5) gerek toplumsal yapımızda gerekse edebiyat ve dil tarihimizde çok önemli yeri vardır. Ne zaman ve nerede doğduğu kesin olarak

belli değildir. Anadolu'nun en sıkıntılı dönemlerinde halkı doğru yola çağıran Yunus Emre; "Yaratılanı severim Yaratan'dan ötürü." ve "Sevelim, sevillelim; dünya kimseye kalmaz." düşüncesi ile barışın, sevginin, cömertliğin, kardeşliğin ve insanlığın timsali olmuştur. XIII. yüzyılda Anadolu bozkırlarında Türk dilini pürüzsüz bir şekilde kullanan Yunus Emre, duygu ve düşüncelerini halka anlatmada halkın dilini kullanmıştır. Yunus'un şiirlerindeki dil, XIII. yüzyıl halk Türkçesidir. Türkçenin bir edebiyat ve kültür dili olmasında Yunus'un hizmeti son derece büyüktür. Yunus Emre'ye ait aşağıdaki dizeler aynı zamanda onun insan sevgisi, iyilik ve dostluğa yönelik temel öğretilerinden bazılarıdır

S. 7-) Horasan erenlerinden olan Hacı Bektâş-ı Velî'nin Anadolu'nun İslamlaşmasında ne gibi katkıları olduğunu yazınız?

9. 8-) Anadolu ve Balkanların İslamlaşma sürecinde XIV. Yüzyılın önemli Mutasavvuf önderi Sufi Hacı Bayrâm-ı Velî'nin öğretileri hakkında ne biliyorsunuz bildiklerinizi yazınız?

Hacı Bayrâm-ı Velî XIV. yüzyılın ilk yarısında Ankara'da dünyaya gelen bir Türk mutasavvıfıdır. Hacı Bayrâm-ı Velî, genç yaşta ilim tahsiline başlamış, XIV. yüzyılda medrese eğitiminde müspet ve dinî ilimleri okuyarak kendisini birçok yönden geliştirmiştir. Hacı Bayrâm-ı Velî; ömrünün sonuna kadar Allah ve Peygamber sevgisi, insanların doğru yolu bulması, helal rızık kazanmanın yollarının gösterilmesi, zikir ve sohbet ile meşgul oldu. Anadolu'ya gelen konargöçer Türklerin yerleşik hayata geçmelerine büyük katkı sağladığı gibi fikirleriyle de Anadolu'da Türk ve İslam birliğinin sağlanmasında büyük rol oynadı. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin öğretilerinden bazıları şunlardır: • İlmî bir konuyu özüne göre düşününüz, öyle karar veriniz, dıştan görünüşe bakıp yanılmayınız.

• Ayıp ve kusurlarını gördüğünüz arkadaşlarınızın, komşularınızın sırlarını ifşa etmeyiniz. Çünkü gördüğünüz bu sırlar, size emanettir. Emanete hıyanet ise çirkin bir harekettir.

• Hiddet ve kin, hakikatleri gören gözleri kör eder. Öfke, iyi düşünmeyi daraltır; insanı yanıltır. Hacı Bayrâm-ı Velî, yaşadığı dönemde ve sonrasında insanlar arasında birlik ve dayanışmayı amaçladı

9-) Divan-ı Hikme adlı eser kime aittir. Eserin içeriği hakkında kısaca bilgi veriniz?

Arapça olarak bilgi meclisi anlamına gelen Divan-ı Hikme adlı eser Ahmet Yesevi'ye aittir. Allah sevgisini kurduğu Yesevilik tarikatı adıyla yaymaya çalıştı. Öğreti ve düşüncelerinin toplandığı

	<p>kitabın adına Divan-ı Hikme denir.</p> <p>Makalat, 13. yüzyılda Hacı Bektaş Veli'nin İslam dininin genel hükümlerini ve öğretilerini Suluca Karahöyük'te bir zaviye kurarak halkı aydınlatmaya çalıştığı fikir ve düşüncelerini toplayarak yazdığı kitaba makalat adı verilir.</p> <p>S-10-) Anadolu'nun İslamlaşmasında kardeşlik, sevgi ve barışın sağlanmasında önemli katkıları olan Mevlana Celalettin Rumi hakkında ne biliyorsunuz, yazınız?</p> <p>XIII. yüzyıl Türk-İslam sûfilerinden Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, sözden ziyade yaşantıya önem vermiştir. Ona göre ahlâkı olgunlaşmış insan, güzel eylemlerde bulunur (Görsel 4.3). Nefsini eğiten kişi, kötü davranışlarda bulunmaz. Mevlânâ; işlediği temel fikirlerle, insan sevgisiyle ve takındığı güzel tavırlarla sadece kendi çağına değil, kendisinden sonraki çağlara da ışık tutmuştur. Onun öğretileri; sevgi-saygı dolu, alçak gönüllü, barışçıl, paylaşımcı, dürüst, özverili davranışlar sergileyen insan modeline yöneliktir. Öyle ki çağın getirdiği çeşitli sıkıntılar karşısında güzel düşünmek ve güzel davranmak, akabinde de huzur ve mutluluk içinde yaşamak isteyen insanın Mevlânâ'dan alacağı birçok mesaj vardır</p>
İstanbul'un Fethi	
Coğrafi Keşifler	